

Ons kamp aan de Rijnstrangen, 27 mei tot 1 juni 1976.

Met twintig leden van de Vogelwerkgroep Haarlem hebben we 4 dagen in ons mooie rivierengebied tussen Pannerden en Zevenaar doorgebracht. De oude Rijnarmen hebben door de eeuwen heen een mooi stuk natuur gevormd. De lage weilanden tussen de kronkelende dijken met de vele wielen (plassen), plaatselijk begroeid met Riet, Wilgen en andere ruigten, vormen een goed biotoop voor o.a. Kiekendief, Roerdomp, Zwarte Stern, Grote Karakiet en Rietzanger. De Meidoorn en andere bosjes geven weer plaats voor Bosrietzanger, Nachtegaal, Tuinfluiter en vele andere vogels. Ons kamp lag op een heel mooi plekje achter zo'n kronkelende dijk. De hellingen, begroeid met Boterbloemen, lopen glooiend af naar een paar mooie begroeide wielen. De eigenaar, de fam. Bouma, bewoont een moderne boerderij met prachtig woonhuis, waarvan de grote ramen uitzien op het mooiste plekje uit de omgeving, waaruit blijkt dat ook zij nog niet op dit mooie landschap zijn uitgekeken. Dat zij hun eigendom aan natuurliefhebbers willen toevertrouwen, maar dan zonder ontsiering door enige bouwsels, waarderen we.

Ons grote kampterrein, een ruig weiland, aan de westkant beschut door een oud Griendbos dat enige jaren niet meer gehakt is, biedt plaats genoeg voor de tenten. Aan de oostkant is een begroeid moeras, waarvan de geluiden kwamen van Roerdomp, Grote Karakiet en Watersnip, maar ook van de Nachtegaal. De verre Zuidgrens was een droger bosje van voornamelijk Es. Daar zong de Zwartkop en overzag de Steenuil ons kamp.

In de luwte van het Griendbos achter onze tenten foerageerden veel Boerenzwaluwen en wat Huiszwaluwen. Vlak achter ons in 't bosje zongen Tuinfluiter, Zanglijster, Winterkoning, Kool- en Pimpelmees, Tortel- en Houtduif. De gelukkigen die 's morgens al uit Haarlem konden vertrekken konden meteen boodschappen doen en vroeg de tent opzetten. Het weer was 's morgens onderweg wat buiig maar de vogels zongen volop. Ook de Bosrietzangers, die vlak aan de weg in 't moerasje zaten zongen.

Wel moesten wij eerst grote plekken van Akkerdistel vrijmaken dat er welig groeide. Eerst met een mes, maar later kwam de boer met de zeis. Zodoende konden de laatkomers vlug de tenten opzetten. Op Hemelvaartsdag zouden we starten met een wandeling door de uiterwaarden, waar we hoopten op rietvogels zoals de Waterral en Porseleinhoen, doch dat is niet gelukt.

Om half zes was er al leven in 't kamp, want de Steenuil, Wielewaal, Roerdomp en een Watersnip hadden zich laten horen. Daar vloog een Buizerd achtervolgd door twee Grutto's en een Kievit. Even acht uur waren we op weg. De stemming was beter dan het weer. Er stond een stevige noordwesten wind, er viel wat regen en dat was natuurlijk ook aan de vogelzang te merken. De Bosrietzangers lieten zich niet horen. De bedoeling was door de uiterwaarden richting Oud Zevenaar te lopen. Via Staatsbosbeheer hadden we toestemming overal te lopen maar hekken en prikkeldraad voor het vee dat hier overal graast zijn onvermijdelijk. Vóór we het dijkje van ons moerasje op waren, was daar het eerste hek dat genomen moest worden. Dat went wel. Daar hoorden we de eerste Grote Karakieten, Rietgors en Winterkoning, doch verder was het stil. Na het moerasje kwamen we langs bosjes en dijkjes op de wat golvende ruige weilanden met hier en daar wat struiken van Meidoorn of Wilg. Een Grutto vloog over; een paar Wulpen in de verte.

Om bij de broedkolonie van de Zwarte Sterns te komen moesten we over het erf van Boerderij "De Geldersche Waard". Vandaar hoorde je al gauw de Sterns roepen. De grote begroeide plas ligt tegen een moeras waar al gauw de Roerdomp zich om de vijf minuten liet horen. Daar kwam een Bruine Kiekendief achtervolgd door Kraaien en een Kievit. Haar nest zal zeker daar achter in het moeras liggen op een veilige plaats, onbereikbaar voor de mens. Jammer dat we hier niet even konden zitten, het was te koud en te nat. Na vele dijkjes op en af, en over hekken en onder prikkeldraad door gegaan te zijn, kwamen we in Oud Zevenaar waar we een kopje koffie dachten te drinken, doch dat was er niet te krijgen. Nou dan maar aan de chocomel en het smaakte ook nog. Terug naar het kamp met een ommetje, hebben we niet veel vogels gezien. Tegen 2 uur waren we thuis. 's Middags hebben de flinkerts nog een wandelingetje in westelijke richting gemaakt. Hun winst was o.m. 3 paartjes Gele Kwikstaarten, een Kleine Plevier en een Zomertaling. 's Avonds zijn we met z'n allen het moerasje nog ingegaan. Het weer was wat beter. Al gauw hoorden we Grote Karakieten, een Kleine Karakiet en twee Bosrietzangers, die ieder hun eigen lied componeerden. De ene deed duidelijk een Rietzanger na, met ertussen de geluidjes van de Fitis, mussen e.s., mooi klinkend zonder gekras van de Rietzanger. De andere Bosrietzanger was meer geïnspireerd door de Winterkoning met veel Kanariesachtige trillers en dan ineens het tepiet, tepiet, van de Scholekster.

Maar het moet gezegd, altijd mooi en beschaafd, volgens menselijke begrippen dan. We hebben hier met z'n allen een tijd staan luisteren en waren het er wel over eens, dat dit kleine vogeltje die in het westen zo weinig voorkomt, je aardig in de war kan brengen.

Op de terugtocht naar het kamp zat er een Bosuik op de leuning van de Oude Rijnbrug. Die hadden wij hier niet verwacht. Het was een heerlijke wandeling na een lange dag. Tot slot hebben we bij de fam. Bloem voor de tent heel gezellig koffie en chocola gedronken. Het was een jolig slot van een goede dag.

De vrijdag begon met prachtig weer. Inplaats van boodschappen doen zijn we eerst in de naaste omgeving van zon en geluiden gaan genieten. De heer Bloem heeft de zang van de Bosrietzangers, die bij het wiel in de Meidoorn aan de weg zaten, vereeuwigd. Vele van ons zaten weer te luisteren bij dit mooiste hoekje zo dicht bij ons kamp, waar toch de hele dag het verkeer langs raasde. Na nog een loopje in de buurt en de koffie, zijn we naar Zevenaar gegaan om te foerageren.

's Middags zijn we naar de Rijn geweest bij Spijk en Tolkamer. Daar is al veel van de uiterwaarden geëgaliseerd. We hebben daar een overlaat bekeken. Henk Heidweiller heeft ons deskundig doel en werkwijze ervan uitgelegd. Bij Spijk zijn we met toestemming van de eigenaar de uiterwaarden aldaar in geweest. We hoorden van hem dat ook hier de vogelstand achteruit was gegaan. Van de Huiszwaluw bijv. waarvan hij vroeger ruim twintig broedparen in zijn gebouwen had, herbergde hij nu maar twee paar. De uiterwaarden van de grote rivieren, zoals Rijn en Lek, hebben door hun hogere dijken en helaas meer geëgaliseerde weilanden waar de kleine wielen dus ook verdwenen zijn, veel van hun schoonheid ingeboet.

De kleine wielen die ons nog resten zijn zeer verschillend van aanzien door waterkwaliteit, voedselarm of voedselrijk, wat weer afhangt van plaatselijke bodemgesteldheid en watertoevoer. Met dit alles hangt de plantengroei weer samen. Hier hoorden we de Wielewaal nog en veel andere vogels. In het grote wiel zagen we o.a. een Fuut met jongen en een Tafel-eend♀. Na de mooie wandeling werd het tijd kampwaarts te gaan.

Deze vrijdagavond zijn we nog eens naar het moeras van de Roerdomp geweest. Om meer tijd te hebben gingen we met auto's tot de "Geldersche Waard". Het weer was beter en we konden rustig tegen de helling zitten luisteren naar de Grote Karakiet, de Roerdomp en de Rietgors en vooral kijken naar de sierlijke Zwarte Sterntjes en het duiken van de Dodaars..

Tegen de helling vonden we Kruisdistel, een echte rivierenplant die net als de Zeedistel geen distel is. De Roerdomp liet zich om de 4½ minuut horen. Je kon je klok er op gelijk zetten. Toen de heer Bloem het geluid van de Roerdomp had opgenomen en het ter controle even afdraaide, vloog de Roerdomp uit het riet omhoog en cirkelde boven ons. Hij dacht zeker een rivaal te horen. Het was een niet alledaagse verrassing. We konden het niet te laat maken want het zou weer vroeg dag zijn.

Voor de zaterdag was besloten naar de omgeving van Winterswijk te gaan om daar weer heel andere indrukken op te doen. We waren het fijne kampje daar van 1973 niet vergeten. Zoals afgesproken waren we omstreeks 8 uur vertrokken met stralend weer via Zevenaer en Babberik richting Beek waar we al gauw in de lichte nevel de heuvels van Montferland zagen liggen. We reden langs verrassend vriendelijke boerderijtjes, soms met boomgaarden wit van Fluitekruid of nabloeiende Meidoorns, langs bosomringde golvende korenvelden met bloeiende Brem en Klaprozen. De Achterhoek kenmerkt zich meer door akkerbouw afgewisseld met weilanden waarin dikwijls mooie boomgroepen staan. De eerste stop zou het bos van Bredevoort zijn, een mooi afwisselend gemengd bos van hoog en laag geboomte. We hoopten op de Fluiter maar die hoorden we niet. Wel langs de bosrand: Geelgors, Staartmees, Boomkruiper- en klever, Gekraagde Roodstaart, Matkopmees, Zwarte Mees, Goudvink en de Bonte Vliegenvanger. Deze laatste heeft zich goed vertoond en wel bij zijn nest langs een bospad. Het is niet de noordelijke vorm die tijdens de trek soms in het duin en op de eilanden te zien is. Die is net als de Withalsvliegenvanger haast zwart-wit. De oostelijke vorm is echter bruin-wit. Het mannetje vertoonde zich heel vrij op bank en tafel en later in zijn nestboom, waar een Grote Bonte Specht even in het holletje van de vliegenvanger wilde kijken, maar dat ging niet door.

De Vliegenvanger vloog op de Specht toe, die zich achter de boom terug trok en toen langs de andere kant om het hoekje kwam kijken. Toen vloog de Vliegenvanger naar zijn tak om daarvandaan steeds weer fel op de Specht in te vliegen, die steeds van de ene kant naar de andere kroop. Het was een koddig gezicht die grote Specht steeds weg te zien duiken voor zo'n kleine belager. Ook toen onze fotografen even te dichtbij de boom kwamen vloog de vliegenvanger agressief op hen in. Maar we moesten door naar Bekendelle (Beek en dal). Het grote oude bos met de beek is zeer de moeite waard.

De kruidlaag herbergt planten als Gele dovenetel, Springzaad, Schaduwgras, Look zonder Look, Groot Bloemmuur en in de beek Beekpunge.

Hier hebben de meesten van ons wel de Grote Gele Kwik prachtig gezien, daar hij af en aan vloort. We zijn heen en terug langs de beek gelopen waar we toch ook nog even de Fluitter gehoord hebben. Toen naar 't Woold. In dit mooie moeras vonden we o.a.:

Veenbes, Veenpluis, Eén arig Wollegras, Pijpestrootje, Koningsvaren, Mannetjesvaren, Grote en Smalle Stekelvaren, Wijfjesvaren, Rode Bosbes, Blauwe Bosbes, Zonnedauw, Tormentil, Boswederik, Waterjuffers, Libellen en veel vlinders.

En langs de Rijn:

Poelruit, Kruisdistel, Boerenwormkruid, Watergentiaan, Waterviolier, Avondkoekoeksbloem, Moeras- en Cypreswolfsmelk, Lidsteng, Krupboterbloem, Waterereprijs, Blaartrekkende Boterbloem.

Tot slot zijn we het beroemde Heksenbos in geweest. Hier bloeide de zeldzame Boswederik volop. Er achter lagen een paar prachtig begroeide heideveldjes met veel Jeneverbes. Eén veldje was kennelijk door Staatsbosbeheer geschoond van te veel opslag. Het tweede veldje dreigt dicht te groeien, wat beslist niet mag. Al met al een schitterend gebied. We zijn nog even naar de steengroeve gaan kijken, maar het werd hoog tijd deze mooie dag te besluiten. We waren nog maar net in de auto's toen het begon te regenen. Deze dag was een geweldig slot van ons kamp. Een kamp van mensen van 14 tot 70! Maar met één doel, meer te weten van de vogels en hun biotoop.

Graag nog een woord van dank voor de medewerking van onze autobezitters en onze onvolprezen leider Cor de Groot.

Mevrouw A. Antonisse- Reiman
van Raephorststraat 28
Overveen.

Lijst van waargenomen vogels.

Fuut met jongen	vrij veel
Dodaars	op één plaats
Blauwe Reiger	7x foeragerend.
Roordomp	meer dan 3 eks. roepend
Wilde Eend	woerden in troepen
Zomertaling	1 ♂
Slobeend	enkele ♂♂
Kuifeend	enkele paren
Tafeleend	1 ♀ + enkele ♂♂
Bergeend	enkele paren
Knobbelzwaan	enkele paren
Buizerd	minstens 2x overvliegend
Bruine Kiekendief	1 paar
Boomvalk	1x
Torenvalk	meerdere
Patrijs	roepend
Fazanten	
Waterhoen	hier en daar
Meerkoeten	in grote troepen
Scholeksters	op weilanden
Kievit	overal
Kleine Plevier	1x gezien
Watersnip	enkele gehoord
Wulp	enkele roepend
Regenwulp	roepend
Grutto	o.a. bij Wiel
Oeverloper	enkele
Tureluur	2 paar
Zilvermeeuw	boven rivier
Kokmeeuw	rustend
Zwarte Stern	3 à 4 kolonies
Visdief	enkele
Houtduif	vele
Tortelduif	in Griendbos
Turkse Tortel	Pannerden
Koekoek	overal

Steenuil	kamp elders
Bosuil	bij kamp
Gierzwaluw	enkele
Grote Bonte Specht	Bredevoort, Winterswijk
Veldleeuwerik	overal
Boerenzwaluw	veel
Huiszwaluw	meer dan in Kennemerland
Oeverzwaluw	enkele
Boompieper	enkele
Graspieper	enkele
Witte Kwikstaart	meerdere
Grote Gele Kwikstaart	Bekendelle
Gele Kwikstaart	Uiterwaarden
Winterkoning	veel
Heggemus	enige
Grote Lijster	Uiterwaarden
Zanglijster	
Merel	
Gekraagde Roodstaart	
Zwarte Roodstaart	
Nachtegaal	kamp
Roodborst	weinig
Grote Karekiet	meerdere
Kleine Karekiet	1x
Bosrietzanger	veel
Rietzanger	1x
Zwartkop	kamp en Winterswijk
Tuinfluitier	kamp
Grasmus	
Fitis	
Tjiftjaf	
Fluiter	Bekendelle
Grauwe Vliegenvanger	Bekendelle
Bonte Vliegenvanger	Bredevoort
Koolmees	kamp en Bredevoort
Pimpelmees	kamp
Zwarte mees	Bredevoort

Matkopmees	Bredevoort
Startmees	idem
Boomklever	idem
Boomkruiper	idem
Geelgors	idem
Rietgors	idem
Groenling	
Putter	
Kneu	
Goudvink	
Vink	
Huismus	
Ringmus	
Spreeuw	
Wielewaal	
Kraai	
Kauw	
Ekster	
Vlaamse Gaai.	

Mevrouw A. Antonisse-Reiman
v. Raephorststraat 28
Overveen.